

สภาพทั่วไปและปัญหาอุปสรรคการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนใน ระบอบประชาธิปไตยที่มีผลต่อการเลือกตั้งทั่วไป

General Conditions, Problems, and Obstacles of People's Political Awareness in Democratic Regime Affecting General Election

สุมาลี บุญเรือง

Sumalee Boonrueang

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

E-mail: sumalee.boon@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปและปัญหาอุปสรรคการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยที่มีผลต่อการเลือกตั้งทั่วไป เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 18 รูปหรือคน และสนทนากลุ่มเฉพาะ 12 รูปหรือคน โดยใช้แบบสัมภาษณ์และวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพทั่วไปและปัญหาอุปสรรคการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยที่มีผลต่อการเลือกตั้งทั่วไป มีดังนี้ 1) สถาบันการกล่อมเกลางานการเมือง เช่น สถาบันการศึกษา จัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยให้กับนักศึกษา ปลุกฝังทัศนคติ ความรู้ความเข้าใจและจัดกิจกรรมทางการเมือง กลุ่มเพื่อนเป็นกลุ่มกระตุ้นและชักชวนกันไปใช้สิทธิเลือกตั้ง 2) คุณลักษณะของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ผู้สมัครรับเลือกตั้งเข้าไม่ถึงประชาชน เข้าถึงเฉพาะบางกลุ่ม ผู้สมัครใหม่เป็นคนรุ่นใหม่ขาดประสบการณ์ทำงาน 3) การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง หาเสียงแบบใช้หัวคะแนน มีตัวแทนหรือหัวคะแนนเป็นผู้คอยช่วยหาเสียง การใช้รถโดยติดเครื่องขยายเสียงและสิ่งต่าง ๆ เช่น วิทยู การติดป้ายตามสถานที่ต่าง ๆ 4) นโยบายของพรรคการเมือง การเสนอนโยบายของพรรคการเมืองเพื่อเป็นตัวกระตุ้นให้ประชาชนเกิดการตื่นตัวทางการเมืองซึ่งจะมีผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง 5) พรรคที่สังกัดของผู้สมัคร พรรคการเมืองในประเทศไทยพัฒนาคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้ง 6) อิทธิพลของสื่อ สื่อมวลชนเป็นหน่วยการเรียนรู้ที่มีบทบาทอย่างยิ่งต่อการรับข่าวสารทางการเมือง สื่อกระตุ้นทั้งคนรุ่นเก่าและรุ่นใหม่ให้เกิดการตื่นตัวทางการเมือง

ส่วนปัญหาการตื่นตัวทางการเมืองที่สำคัญคือ ขาดการจัดฝึกอบรมให้ความรู้แก่ประชาชน ขาดความรู้ความเข้าใจทางการเมือง ปัญหาในการใช้ระบบอุปถัมภ์ใช้เครือข่ายใช้พรรคพวกก่อให้เกิดกลุ่มอำนาจหรือกลุ่มผลประโยชน์ การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง มีการประชาสัมพันธ์ที่ยังไม่ครอบคลุมและทั่วถึง นโยบายของพรรคการเมืองไม่สามารถทำตามนโยบายที่ให้ไว้เน้นแค่หาเสียง ขาดผู้นำพรรคที่เข้มแข็ง กล้าหาญ กล้าตัดสินใจ และมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับประชาชน สื่อออนไลน์ประชาชนเข้าถึงได้ไม่ครอบคลุมและเนื้อหาของสื่อก่อให้เกิดความรุนแรงทางการเมือง

คำสำคัญ: การตื่นตัวทางการเมือง; ประชาชน; ประชาธิปไตย; การเลือกตั้ง

Abstract

The objectives of this research article were to study general conditions, problems, and obstacles of people's political awareness in democratic regime affecting the general election, Methodology was the qualitative method, data were collected from 18 key informants by in-depth-interviewing and from 12 participants in a focus group discussion and analyzed data by descriptive interpretation. Findings were as follows: General conditions, problems, and obstacles of people's political awareness in democratic regimes affecting general election were found 1) political socialization institutions, such as educational institutions organized democratic promotion activities for students to cultivate good attitude, knowledge, and understanding and political activities. Peer group was the group that encouraged and persuaded friends to go for election, 2) candidates; characteristics; candidates did not access to people in general, only some groups, new candidates lacked experiences in working, 3) election campaign; campaign by using canvassers or representatives, mobile vans with public address system or other devices such radio and billboards display, 4) political party policy; party policy presentation encouraged people to be politically aware and used their rights to vote, 5) political party that the candidates affiliated; political parties in Thailand should develop the candidates' qualifications, 6) Media influence; mass media are good learning

units that have important roles in political news and information dispatch. Mass media encourage both old and new generations to be politically aware. Important problems of political awareness were the: lack of people training for political knowledge and understanding. The problems of the patronage system, kinship, and relatives resulted in pressure and interest groups. The election campaign still lacked full coverage of public relations; parties' policies cannot be implemented only for the election campaign. Lack of strong party leaders who dared to make decisions and unity with people, Online media cannot be accessed by all people, and media contents indicted political violence.

Keywords: political awareness; people; democracy; election

บทนำ

ปัญหาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน กล่าวคือ ปัญหาความตื่นตัวทางการเมือง โดยการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยนั้น จะต้องเป็นการมีส่วนร่วมแบบสมัครใจไม่ใช่เป็นแบบปลุกกระตม สำหรับการมีส่วนร่วมแบบเสรีหรือแบบสมัครใจนี้จะเกิดขึ้นได้เมื่อประชาชนมีความสำนึกทางการเมืองหรือความตื่นตัวทางการเมืองเสียก่อน ในอดีตที่ผ่านมาคนไทยยังมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับต่ำ เช่น การไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ซึ่งมีอัตราส่วนน้อยกว่าร้อยละ 50 ของผู้มีสิทธิออกเสียง การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองของไทยจากอดีตเป็นต้นมาส่วนใหญ่ประชาชนไม่ได้มีส่วนร่วมทั้งในด้านการสนับสนุนหรือการต่อต้าน แสดงให้เห็นว่าคนไทยส่วนใหญ่มีความนิ่งเฉยทางการเมือง ส่วนมากอยู่ในกลุ่มของผู้นำทางการเมืองไม่กี่กลุ่มที่ตระกูลแม้แต่การเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อ พุทธศักราช 2475 ก็ตามเหตุการณ์ที่แสดงถึงความตื่นตัวทางการเมืองและการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนอย่างกว้างขวางคือ เหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 มีประชาชน นิสิต นักศึกษา นักเรียน ร่วมกันเรียกร้องรัฐธรรมนูญต่อต้านการปกครองของ จอมพลถนอม กิตติขจร จอมพลประภาส จารุเสถียร และพันเอกถนอม กิตติขจร ผู้นำของประเทศขณะนั้น(คงฤทธิ์ กุลวงษ์, 2561)

อีกประการหนึ่งปัญหาของการมีส่วนร่วมของไทยอย่างหนึ่งคือ ประชาชนยังมีความนิ่งเฉยหรือไม่ตื่นตัวทางการเมืองมากพอ ปัญหาวัฒนธรรมทางการเมืองและการศึกษาวัฒนธรรมทางการเมืองที่มีส่วนร่วมในการกระตุ้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง

เมือง คือ วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยหรือวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมสำหรับเมืองไทยมีงานวิจัยหลายเรื่องสรุปและแสดงว่าวัฒนธรรมทางการเมืองของคนไทยไม่สนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง เพราะประชาชนโดยทั่วไปเชื่อว่าการเมือง หรือการบริหารประเทศเป็นเรื่องของคนกลุ่มน้อยบางกลุ่มเท่านั้น อีกประการหนึ่งคนไทยยังเห็นว่าการเมืองเป็นเรื่องของผลประโยชน์อย่างชัดเจนเกินไป การเมืองเป็นเรื่องของความสกปรก ความรู้สึกเช่นนี้ทำให้ประชาชนขาดความศรัทธาหรือความกระตือรือร้นที่จะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง แต่ถ้าเข้าร่วมก็มักจะมีความวิตกกังวลอย่างอื่น เช่น เพื่อแลกเปลี่ยนกับเงินทอง หรือการช่วยเหลือในรูปแบบต่าง ๆ ไม่ใช่เป็นเรื่องของสำนึกทางการเมืองลักษณะของวัฒนธรรมทางการเมืองของคนไทย อีกประการหนึ่งที่ไม่สนับสนุนการมีส่วนร่วมทางการเมืองคือ การยอมรับในอำนาจนิยมของความเป็นข้าราชการนั่นคือ ประชาชนโดยทั่วไปมองว่าข้าราชการเป็นชนชั้นผู้นำ เมื่อข้าราชการแนะนำหรือชักจูงไปในทางใดประชาชนจึงมักปฏิบัติตามโดยไม่โต้แย้ง ซึ่งไม่สอดคล้องกับหลักการของประชาธิปไตยดังที่สอดคล้อง ในด้านการศึกษาการจัดการเรียนการสอนยังคงยึดนโยบายจากส่วนกลาง ยังไม่มีการกระจายอำนาจทางการศึกษา ลงไปสู่ภูมิภาคและท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนก็เช่นกัน ยังคงเป็นบทบาทของผู้บริหารและครูเท่านั้น นักเรียนและผู้ปกครองยังไม่มีส่วนร่วมในการจัดการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามความต้องการของท้องถิ่น(คงฤทธิ กุลวงศ์, 2561)

นอกจากนี้ ปัญหาจากบทบาทของพรรคการเมืองการที่ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองน้อยมีสาเหตุอีกประการหนึ่ง คือการขาดองค์กร หรือสถาบันทางการเมืองที่คอยกระตุ้นให้ประชาชนมีความกระตือรือร้นทางการเมืองอยู่เสมอและเป็นกลุ่มเป็นก้อน สถาบันทางการเมืองที่สำคัญคือ “ระบบพรรคการเมือง” ในปัจจุบันพรรคการเมืองยังเป็นองค์กรที่อ่อนแอ และขาดความเป็นสถาบันที่ต่อเนื่องดีพอ ปัญหาที่สำคัญที่สุดของพรรคการเมืองไทย คือ การขาดองค์กรที่ซับซ้อนพอที่จะเผชิญกับความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว พรรคการเมืองไทยตั้งขึ้นจากการรวมตัวของบรรดาสมาชิก เพื่อสนับสนุนผู้นำทางการเมืองคนใดคนหนึ่งเท่านั้น พรรคการเมืองทุกพรรคไม่ว่าพรรคเล็กหรือพรรคใหญ่มีสาขาพรรคน้อยมาก สาขาบางแห่งมีแต่รูปแบบที่เป็นทางการเท่านั้น ไม่มีบทบาทอะไร สาเหตุที่ทำให้พรรคการเมืองขาดการทำงานให้ประชาชน ก็เพราะประชาชนไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองได้ดีพอ (บ้านจอมยุทธ, 2562)

การตื่นตัวทางการเมือง ดังกล่าว ถือว่ามีความสำคัญและสนับสนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตย ให้ดำรงอยู่อย่างมีเสถียรภาพ แต่การตื่นตัวทางการเมืองหากมีน้อย

เกินไปหรือไม่เลยก็จะกลายเป็นความเฉื่อยชาทางการเมือง ซึ่งไม่เป็นผลดีต่อการพัฒนาประชาธิปไตยสมัยใหม่ ในทางกลับกันการตื่นตัวทางการเมืองหากมีมากเกินไป โดยไม่คำนึงถึงขอบเขตกฎกติกาของสังคมก็จะกลายเป็นความวุ่นวายของบ้านเมือง ดังนั้น เมื่อนำบริบทการตื่นตัวทางการเมืองดังกล่าวมาพิจารณากับสภาพของสังคมไทยที่มีพระพุทธศาสนาเป็นรากฐานวิถีชีวิตที่สำคัญของประชาชนพลเมืองไทย พลเมืองไทยจะทำให้เกิดความสมดุล และเกิดสติปัญญาในการพิจารณาปัญหาอุปสรรคการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชน ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ เป็นหนทางนำไปสู่ความสำเร็จในหน้าที่การงานต่าง ๆ ตามที่มุ่งหวังไว้ ซึ่งตรงกับหลักอภิบาท 4 ที่ผู้วิจัยสนใจที่จะนำมาศึกษาวิจัยในครั้งนี้

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนในระบอบประชาธิปไตย จากประชาชนในจังหวัดซึ่งมีผู้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไปในแต่ละภาค ได้แก่ ภาคเหนือ จังหวัดลำพูน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดเลย ภาคกลาง จังหวัดราชบุรี และภาคใต้ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งจะเป็นตัวแทนครอบคลุมในการวิจัย ดังนั้นการศึกษาในเรื่องการพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยจะนำไปสู่การเมืองที่เข้มแข็งต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปและปัญหาอุปสรรคการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยที่มีผลต่อการเลือกตั้งทั่วไป

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบวิธีการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยที่ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประกอบการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้ทำการศึกษาวิจัยได้กำหนดรูปแบบการวิจัย โดยกำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Selection) โดยแบ่งผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จำนวน 18 รูปหรือคน แบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 พระสงฆ์นักวิชาการทางด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 2 รูป กลุ่มที่ 2 ผู้บริหาร

ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง จำนวน 4 คน กลุ่มที่ 3 นักการเมือง จำนวน 5 คน กลุ่มที่ 4 ผู้บริหารท้องถิ่น/ผู้นำชุมชน จำนวน 5 คน และกลุ่มที่ 5 นักวิชาการด้านรัฐศาสตร์ จำนวน 2 คน

เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างตามวัตถุประสงค์ในการวิจัย คือ สภาพทั่วไปและปัญหาอุปสรรคการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยที่มีผลต่อการเลือกตั้งทั่วไป ประกอบด้วย สถาบันการกล่อมเกลางานการเมืองคุณลักษณะของผู้สมัครรับเลือกตั้ง การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งนโยบายของพรรคการเมือง พรรคที่สังกัดของผู้สมัคร และอิทธิพลของสื่อ เป็นอย่างไร

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์ เป็นการสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการ (Structured Interview) ทำการสัมภาษณ์โดยเจาะจงคำตอบเฉพาะเรื่องตามจุดมุ่งหมายโดยสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเชิงคุณภาพ วิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา (Descriptive Content Analysis) ตามเกณฑ์การวิเคราะห์เนื้อหา ดังนี้

- 1) วางเค้าโครงของข้อมูล โดยการทำรายชื่อคำหรือข้อความที่จะถูกนำมาวิเคราะห์แล้วแบ่งไว้เป็นประเภท (Categories) เพื่อให้การวิเคราะห์มีความสม่ำเสมอ และสามารถตัดสินใจได้ว่า จะดึงคำหรือข้อความใดออกมาจากเอกสารหรือตัวบทและจะทิ้งคำหรือข้อความใดออกไป
- 2) คำนึงถึงบริบท (Context) หรือสภาพแวดล้อมประกอบของข้อมูลที่จะนำมาวิเคราะห์ โดยมีการโยงเข้ากับกรอบแนวคิดการวิจัย เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลให้มีความกว้างขึ้น และนำไปสู่การอ้างอิงกับข้อมูลอื่น ๆ ได้

- 3) ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เมื่อได้ทำการสัมภาษณ์ที่กำหนดไว้เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการถอดถ้อยคำการสัมภาษณ์จากเครื่องบันทึกเสียง พร้อมทั้งรายละเอียดเพิ่มเติมจากการจดบันทึก โดยการทำการคัดลอกข้อความและบันทึกอย่างละเอียดเพื่อตีความและกำหนดประเด็นที่สำคัญได้อย่างถูกต้องและเชื่อถือได้ แล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา ซึ่งในการวิเคราะห์นั้นผู้วิจัยใช้การถอดข้อความทั้งหมดในภาพรวม แล้วนำข้อความมาทำการวิเคราะห์ในแต่ละประเด็นและแต่ละกลุ่มเป้าหมายเพื่อให้การวิจัยครั้งนี้สามารถตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้อย่างถูกต้อง

ผลการวิจัย

จากการสัมภาษณ์สามารถสรุปได้ดังนี้

1. สถาบันการกล่อมเกลາทางการเมือง

พบว่า สภาพทั่วไปและปัญหาในเรื่องของสถาบันการกล่อมเกลาทางการเมืองต้องได้รับการพัฒนาการเรียนรู้ตั้งแต่ในวัยเด็ก ซึ่งจะช่วยกระตุ้นให้มีการตื่นตัวให้เกิดความรู้สึกนึกคิดและพฤติกรรมทางความคิด ความเชื่อ ทศนคติ ที่แตกต่าง กระบวนการกล่อมเกลาทางการเมืองยังมีข้อผิดพลาดเกี่ยวกับการให้ความรู้ การศึกษา หรือสำนักทางการเมืองของประชาชนที่ยังเพิกเฉยต่อสถานการณ์ที่เป็นจริงในสังคม โดยไม่ได้ความสนใจในทางการเมืองมากนักจะรู้เพียงแค่ตำราสอนเท่านั้น ในการเรียนรู้ทางการเมืองตั้งแต่ในวัยเด็ก เพราะสิ่งที่ได้เรียนรู้และก่อตัวขึ้นในช่วงต้นของชีวิตจะมีผลต่อทัศนคติทางการเมืองและพฤติกรรมทางการเมืองที่จะตามมาในวัยผู้ใหญ่

2. คุณลักษณะของผู้สมัครรับเลือกตั้ง

พบว่า ปัญหาในเรื่องของคุณลักษณะของผู้สมัครรับเลือกตั้ง กล่าวคือผู้สมัครเก่าไม่มีผลงานเป็นรูปธรรม ผู้สมัครใหม่เป็นคนรุ่นใหม่ขาดประสบการณ์ทำงาน ซึ่งประสบการณ์ของผู้สมัครเป็นสิ่งที่ประชาชนให้ความสนใจในตัวผู้สมัคร แต่คุณลักษณะที่ทำให้เกิดการตื่นตัวของประชาชน คือ ผู้สมัครจะมีความเป็นกันเองและเดินหาเสียงสามารถเข้าถึงประชาชนทุกหลังคาเรือน มีอัธยาศัยดี จริงใจต่อสังคม ชุมชน และประชาชน ผู้สมัครรับเลือกตั้งเข้าไม่ถึงประชาชน เข้าถึงเฉพาะบางกลุ่มเท่านั้น

3. การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง

พบว่า การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง การหาเสียงแบบใช้หัวคะแนน มีจุดแข็งที่มีตัวแทนหรือหัวคะแนนเป็นผู้คอยช่วยเหลือ เป็นที่ปรึกษา และเป็นระบบที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ การใช้รถโดยติดเครื่องขยายเสียงและสิ่งต่าง ๆ เช่น วิหค การติดป้ายตามสถานที่ต่าง ๆ ปัญหาในการใช้ระบบอุปถัมภ์ใช้เครือญาติใช้พรรคพวกก่อให้เกิดกลุ่มอำนาจหรือกลุ่มผลประโยชน์ แต่ปัจจุบันนี้ การใช้โซเชียลมีเดียเป็นสื่อที่มีอิทธิพลมากต่อการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง

4. นโยบายของพรรคการเมือง

พบว่า นโยบายของพรรคการเมือง เป็นเรื่องที่สำคัญในกระบวนการเลือกตั้ง เพราะหากพรรคการเมืองเสนอนโยบายทางการเมืองที่ดีและน่าสนใจ จะมีผลกระตุ้นให้ประชาชนสนใจไปเลือกตั้ง อีกทั้งนโยบายของพรรคการเมืองที่เสนอต่อประชาชนนั้นต้องเป็นนโยบายที่แก้ไขปัญหาต่าง ๆ อย่างเป็นรูปธรรมที่ประชาชนสามารถสัมผัสหรือรับรู้ได้อย่างแท้จริง

5. พรรคที่สังกัดของผู้สมัคร

พบว่า พรรคการเมืองเป็นองค์ประกอบที่สำคัญส่วนหนึ่งของการที่ประชาชนจะตัดสินใจเลือกตั้ง และทำให้เกิดการตื่นตัวทางการเมือง เพราะหากมีพรรคการเมืองที่น่าเชื่อถือก็จะทำให้เสนอนโยบายที่ดีต่อประชาชน ผลที่ตามมาคือจะมีคนสนใจสมัครเข้ามาเสนอตัวเป็นตัวแทนของพรรคการเมือง เพื่อให้ประชาชนเลือกเป็นผู้แทน ดังนั้นพรรคการเมืองจึงควรเป็นสถาบันทางการเมืองที่จัดตั้งอย่างเป็นทางการและเป็นพรรคที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารให้มากที่สุด

6. อิทธิพลของสื่อ

พบว่า ในยุคปัจจุบันการสื่อสารถือว่าเป็นยุคที่สังคมอยู่ในโลกของการสื่อสารหรือระบบออนไลน์ จึงถือได้ว่าสื่อมีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตทางการเมืองที่สำคัญมาก ก็ด้วยที่ว่าข้อมูลข่าวสารสามารถเข้าถึงประชาชนได้อย่างง่ายดายมาก หากสื่อกระตุ้นชักจูงให้ประชาชนไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง ก็จะทำให้มีผลเกิดการตื่นตัวทางการเมืองที่สูงมากตามไปด้วย

อภิปรายผลการวิจัย

สภาพทั่วไปและปัญหาอุปสรรคการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยที่มีผลต่อการเลือกตั้งทั่วไป ประกอบด้วย สถาบันกล่อมเกลางานการเมือง คุณลักษณะของผู้สมัครรับเลือกตั้ง การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง นโยบายของพรรคการเมือง พรรคการเมืองที่เป็นต้นสังกัดของผู้สมัคร และอิทธิพลของสื่อ ล้วนแล้วแต่เป็นปัจจัยสำคัญทั้งสิ้นที่มีผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนที่มีผลต่อการเลือกตั้งทั่วไปของประเทศไทย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธรรมรัตน์ ธรรมยาฤทธิ์ (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “สภาพการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลนครอุดรธานี” ผลการวิจัยพบว่า สภาพการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลนครอุดรธานี มีลักษณะเป็นเฉยต่อความเป็นไปของการเมืองที่กำลังเกิดขึ้น หรือเรียกอีกอย่างว่าไม่ยินดียินร้ายกับการเมือง เหตุผลสำคัญที่เป็นเช่นนั้นเนื่องจากประชาชนได้เห็นสถานการณ์ทางการเมืองทุกระดับทั้งระดับท้องถิ่นและระดับชาติ ที่มีการแก่งแย่งแข่งขันกันทำให้สังคมแตกแยกทางความคิดขาดความรักความสามัคคี และไม่ได้ดำเนินการไปตามกรอบกติกาที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ รวมถึงการเห็นพฤติกรรมทางการเมืองของนักการเมืองที่มาจากการเลือกตั้งหรือการรัฐประหารมีลักษณะไม่แตกต่างกัน อาทิ การแสวงหาอำนาจและผลประโยชน์เพื่อตนเองและพวกพ้อง การทุจริตคอร์รัปชัน เป็นต้น การตื่นตัวทางการเมืองที่มีความโดดเด่นและประชาชนให้ความสนใจมากที่สุด ได้แก่ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารทาง

การเมืองผ่านสื่อสังคมออนไลน์ทุกประเภท ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วัฒนา ช่างไพบระ (2555) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความตื่นตัวทางการเมืองของเยาวชนในสถาบันการศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครกับการพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ช่วงปี พ.ศ. 2549-2554” ผลการวิจัยพบว่า เยาวชนมีการglomเกลตาทางการเมือง คือ ด้านสถาบันการศึกษา สถาบันสื่อมวลชน สถาบันครอบครัว สถาบันศาสนา สถาบันการเมือง และกลุ่มเพื่อนและชุมชน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิมพ์นลิน โตไพบุลย์ และคณะ (2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พ.ศ. 2544-2554” ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านพรรคการเมือง นโยบายหรือภาพลักษณ์พรรคการเมืองมีผลต่อการเลือกตั้งในพื้นที่ และได้มีการสนับสนุนการหาเสียงของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปัจจัยด้านการเลือกตั้งการหาเสียงเลือกตั้งที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรส่วนใหญ่เป็นการเข้าพบปะประชาชนในพื้นที่ บอกกล่าวนโยบายการรณรงค์หาเสียงที่ทำให้ประชาชนลงคะแนนให้นั้น เป็นการชี้แจงถึงนโยบายให้ประชาชนทราบ เป็นคนในพื้นที่รวมถึงการทำงานที่ต่อเนื่อง และประชาชนมีความสนิทสนมกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรด้วย

องค์ความรู้จากการวิจัย

องค์ความรู้ใหม่จากการสังเคราะห์งานวิจัย เรื่อง “การพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยที่มีผลต่อการเลือกตั้งทั่วไป” ทำให้ผู้วิจัยสามารถนำองค์ความรู้จากการวิจัยครั้งนี้ไปสังเคราะห์สร้างเป็นความรู้เชิงนวัตกรรมได้ดังแผนภาพต่อไปนี้

มีพัฒนาการทางการเมือง

1. มีความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตยที่แท้จริง
2. ทศนคติทางการเมืองเชิงสร้างสรรค์
3. เกิดพฤติกรรมทางการเมืองอย่างเป็นกระแส
4. เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองเพื่อแสดงความเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยอย่างแท้จริงต่อเนื่อง

ฟูเฟื่องกระแสการตื่นตัวทางการเมือง

1. ส่งเสริมให้สถาบันต่าง ๆ เข้ามาช่วยกล่อมเกลารวมทั้งการเมืองแก่ประชาชนทุกรูปแบบเพื่อกระตุ้นตื่นตัว
2. ส่งเสริมให้พรรคการเมืองเป็นสถาบันทางการเมืองที่เข้มแข็ง และมีประชาชนเป็นเจ้าของ
3. ส่งเสริมให้มีการใช้การสื่อสารทางการเมืองให้ครอบคลุมทุกรูปแบบเพื่อกระตุ้นการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชน

ประยุกต์หลักพุทธธรรมเป็นฐาน

1. ส่งเสริมให้ประชาชนมีความรักความผูกพันทางการเมืองโดยความเป็นอิสระ
2. ส่งเสริมให้ประชาชนมีความเพียรพยายามเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองที่มีอย่างหลากหลายกิจกรรม
3. ส่งเสริมให้ประชาชนมีจิตใจฝักใฝ่ทางการเมือง มีให้ผู้ใดมาผูกขาดทางการเมืองได้แต่ฝ่ายเดียว
4. ส่งเสริมให้ประชาชนใช้สติปัญญาในการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองอย่างต่อเนื่องจะทำให้เกิดพฤติกรรมทางการเมืองอย่างสร้างสรรค์และมีสันติสุข นำความเจริญมาสู่ชาติบ้านเมือง

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

ที่มา: ผู้วิจัย

จากการที่ผู้วิจัยได้สร้างแผนภาพที่แสดงองค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัยดังกล่าวข้างต้น ซึ่งสามารถขยายความเพิ่มเติมได้ดังนี้

1. ประยุกต์หลักพุทธธรรมเป็นฐาน หมายถึงว่า ผู้วิจัยพิจารณาเห็นว่า หลักพุทธธรรมคืออิทธิบาทธรรมที่นำมาเป็นเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้สามารถนำมาส่งเสริมด้วยการประยุกต์หรือบูรณาการเข้ากับการส่งเสริมการพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองได้ด้วยการ

นำมาเป็นพื้นฐานที่แข็งแกร่งต่อการวางแผนและดำเนินการในกิจกรรมทั้งปวงในทาง การเมือง ซึ่งผู้วิจัยสรุปไว้ในเบื้องต้นตามลำดับคือ ให้ประชาชนมีความนิยมชมชอบทาง การเมือง มีความมูมานะเพียรพยายามเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองอย่างสม่ำเสมอ มีจิตใจ ฝักใฝ่ทางการเมืองแบบมีจริยธรรมทางการเมือง และที่สำคัญที่สุดส่งเสริมในทุกวิถีทางให้ ประชาชนใช้สติปัญญาเป็นตัวควบคุมในการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองโดยไม่ใช้อารมณ์ เป็นตัวตัดสินใจในทุกกิจกรรมทางการเมืองที่เข้าร่วม ซึ่งเรียกว่าใช้ปัญญานำพาทางการเมือง จะทำให้เกิดการเมืองเชิงสร้างสรรค์และเป็นไปอย่างสันติสุข นำไปสู่การพัฒนาการตื่นตัว ทางการเมืองของไทยได้อย่างยั่งยืนต่อไป

2. พูเพื่องเรื่องกระแสการตื่นตัวทางการเมือง หมายถึงว่า การที่สังคมการเมืองไทย จะเกิดการตื่นตัวทางการเมืองได้อย่างเป็นกระแสและต่อเนื่องไม่หยุดไปโดยง่ายนั้น สังคมไทยควรส่งเสริมสถาบันต่าง ๆ อันประกอบด้วยสถาบันครอบครัว สถาบันทาง การศึกษา ภาวประชาสังคม กลุ่มเพื่อน รวมถึงวงการสื่อมวลชนทั้งระบบดั้งเดิมและสื่อใหม่ ระบบออนไลน์ ควรเข้ามาช่วยกล่อมเกลางานการเมืองในหลากหลายรูปแบบอย่างเป็น กระแสและต่อเนื่อง ซึ่งจะทำให้ประชาชนคนไทยมีความตื่นตัวทางการเมืองต่อไป

3. มีการพัฒนาทางการเมือง หมายถึงว่า ผู้วิจัยพิจารณาจากผลของการวิจัยที่ เป็นองค์ความรู้นั้น สามารถนำมาสังเคราะห์เพื่อส่งเสริมการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบ ประชาธิปไตย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ซึ่งจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อได้มีการ พัฒนาทางการเมืองเกิดขึ้น กล่าวคือ เบื้องต้นก็ควรสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง เกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตยที่แท้จริง ที่ไม่อิงเผด็จการหรืออำนาจนิยมดังที่เป็นอยู่ใน หลายประเทศ เพราะหากประชาชนมีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองที่ถูกต้องแล้วก็จะยอม ดำเนินการกิจกรรมทางการเมืองที่ถูกต้องชอบธรรมต่อไปอีกประการต่อมาก็คือ การ ส่งเสริมให้ประชาชนมีทัศนคติทางการเมืองเชิงสร้างสรรค์ ทำให้เป็นระบบการเมืองที่เอื้อ ต่อการพัฒนาประเทศให้เจริญรุดหน้า มิใช่เพื่อผลประโยชน์ตนและพวกพ้อง ประการถัดมาก็คือ การส่งเสริมให้ประชาชนมีพฤติกรรมทางการเมืองที่เป็นกระแสต่อเนื่อง ไม่เป็นแบบไฟไหม้ฟาง และประการสุดท้ายก็คือ การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองเพื่อให้ ประชาชนแสดงตนว่าเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยอย่างแท้จริง เพราะพลังของมหาชนหาก แสดงออกพร้อมกันย่อมเป็นพลังมหาศาลที่ทรงอิทธิพลต่อความเป็นไปทางการเมืองได้เป็น อย่างดี จึงทำให้ผู้วิจัยเห็นว่า การพัฒนาทางการเมืองที่เป็นไปอย่างมีระบบจะทำให้เกิดการ ตื่นตัวทางการเมืองอันนำไปสู่การไปใช้สิทธิออกเสียงอย่างท่วมท้นอย่างแน่นอน

นอกจากนี้ ควรส่งเสริมให้พรรคการเมืองไทยเป็นสถาบันทางการเมืองที่เข้มแข็งที่ช่วยทำหน้าที่ให้ความรู้ ปลุกฝังทัศนคติทางการเมืองเพื่อส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยให้แก่ประชาชนชาวไทย เพื่อไม่เปิดโอกาสให้แนวคิดเผด็จการนิยมหรืออำนาจนิยมเข้ามาแทรกแซงวิถีแห่งประชาธิปไตยดังที่เคยเกิดขึ้นมา ทั้งนี้ควรให้พรรคการเมืองมีฐานที่ประชาชนเป็นเจ้าของพรรคที่แท้จริงอีกด้วย

ประการสุดท้ายที่สำคัญในการที่จะให้เกิดการตื่นตัวทางการเมืองเป็นกระแสต่อเนื่องได้นั้น ควรส่งเสริมให้การสื่อสารทางการเมือง นั่นก็คือเปิดโอกาสให้มีการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองในสื่อต่าง ๆ อย่างหลากหลายโดยไม่ปิดกั้นเสรีภาพการสื่อสาร ควรส่งเสริมให้มีการยอมรับความเห็นต่างในสังคมการเมือง ยอมรับการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรมทางการเมืองที่ควรเปิดโอกาสให้มีการสื่อสารทางการเมืองได้อย่างแพร่หลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมยุคสื่อสารออนไลน์ ควรส่งเสริมให้สังคมยุคนี้มีการนำประเด็นทางการเมืองเชิงสร้างสรรค์เข้ามาสนทนาเพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าตลอดไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. จากสภาพทั่วไปและปัญหาอุปสรรคการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยที่มีผลต่อการเลือกตั้งทั่วไป ควรที่ภาครัฐจะได้ส่งเสริมให้สถาบันต่าง ๆ ได้เข้ามาจัดให้มีการกล่อมเกลางานการเมือง เพื่อให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจทางการเมือง มีส่วนร่วมทางการเมือง มีการปลุกฝังทัศนคติทางการเมืองและปลุกฝังให้เกิดพฤติกรรมทางการเมืองที่ดี

2. พรรคการเมืองในประเทศไทย ควรพัฒนาคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้ง การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง และการเสนอนโยบายของพรรคการเมืองเพื่อเป็นตัวกระตุ้นให้ประชาชนเกิดการตื่นตัวทางการเมืองซึ่งจะมีผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งต่อไป

3. สื่อสารมวลชนในทางการเมือง ควรที่จะได้วางตนเป็นกลาง โดยเสนอข่าวสารทางการเมืองให้ครอบคลุมทุกด้าน ไม่เอนเอียงไปฝักใฝ่ในฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ซึ่งหากสื่อกระตุ้นทั้งคนรุ่นเก่าและรุ่นใหม่ก็จะเป็นผลให้เกิดการตื่นตัวทางการเมือง

4. การพัฒนาการตื่นตัวทางการเมือง ควรที่ทุกภาคส่วนกล่าวคือทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาสังคมจะได้มีการบูรณาการหรือประยุกต์หลักพุทธธรรม เช่น หลักอริยสัจธรรมเข้ามาส่งเสริมจัดกิจกรรมทางการเมือง ซึ่งจะทำให้เกิดการพัฒนาการ

ตื่นตัวทางการเมืองเชิงสร้างสรรค์ ที่จะนำไปสู่ผู้คนในสังคมการเมืองออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. สถาบันในสังคมไทย ประกอบด้วยสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา กลุ่มเพื่อน เป็นต้น ควรเข้ามามีบทบาททำหน้าที่กล่อมเกลางานการเมือง ด้วยการปลูกฝังทัศนคติ ความรู้ความเข้าใจและจัดกิจกรรมทางการเมืองที่เหมาะสมกับสถานะของกลุ่มบุคคลนั้น ๆ เช่น สถานศึกษาควรจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยให้แก่ นิสิต นักศึกษา หรือนักเรียน ตามวาระหรือโอกาสที่สมควร

2. ควรแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งหรือกฎหมายเกี่ยวกับพรรคการเมือง ที่กำหนดคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง การนำเสนอนโยบายของพรรคการเมือง รวมถึงการดำรงอยู่ของพรรคการเมืองไทย ที่ให้เป็นปัจจุบันที่สอดคล้องกับบริบทของสังคมไทย

3. ควรที่ภาครัฐจะเปิดกว้างให้ประชาชนชาวไทยใช้สื่ออย่างกว้างขวาง มีเสรีภาพภายใต้กรอบของกติกาที่เป็นธรรม โดยไม่แทรกแซงหรือบิดเบือนการเสนอข่าวสาร อีกทั้งยอมรับความเห็นต่างทางการเมืองที่ทุกฝ่ายควรรับฟังซึ่งกันและกันได้ จะทำให้เกิดบรรยากาศการตื่นตัวทางการเมืองเพิ่มมากขึ้น

4. ควรที่จะได้มีการปฏิรูปทางการเมืองของไทย ด้วยการมีแผนปฏิบัติการเป็นขั้นตอนที่ชัดเจนที่มุ่งไปสู่การสร้างการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชน เช่น การให้ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองอย่างมีเสรีภาพทางการเมือง ทั้งนี้ ควรให้ภาครัฐมีหน่วยงานที่ดูแลเรื่องนี้เป็นกรณีเฉพาะ อันจะทำให้เกิดการตื่นตัวทางการเมืองได้

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาสภาพทั่วไปและปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดที่มีผู้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งในระดับต่ำมากของประเทศไทย เพื่อให้ได้แนวทางแก้ไขปัญหามาไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไปในจังหวัดเหล่านั้น

2. ควรศึกษาเจาะลงไปถึงนโยบายของพรรคการเมืองที่ทำอย่างไรจึงจะทำให้ประชาชนสนใจนโยบายที่แต่ละพรรคการเมืองเสนออันก่อให้เกิดการตื่นตัวทางการเมืองได้

3. การพัฒนาทางการเมืองเพื่อกระตุ้นให้ประชาชนเกิดการตื่นตัวทางการเมือง ควรศึกษาหลักธรรมหมวดอื่น ๆ นอกจากอิทธิบาทธรรมเพื่อนำประยุกต์ใช้ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาทางการเมืองที่ดีได้

4. ควรศึกษาเปรียบเทียบการตื่นตัวทางการเมืองที่วัดได้จากการออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไประหว่างจังหวัดที่มีผู้ไปลงคะแนนมากที่สุดของแต่ละภูมิภาค เพื่อนำมากำหนดกลยุทธ์สร้างความตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- คงฤทธิ์ กุลวงษ์. (2561). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบ่อ อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม. *วารสารบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยสวนดุสิต*, 14(3), 113-114.
- บ้านจอมยุทธ. (2562). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในระบอบประชาธิปไตย. สืบค้น 12 ธันวาคม 2562, จาก https://www.baanjommyut.com/library_4/constituent/07.html
- ธรรมรัตน์ ธรรมยาฤทธิ์. (2561). สภาพการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลนครอุดรธานี. *วารสารการบริหารท้องถิ่น*, 11(2) ฉบับที่ 2, 60-65.
- วัฒนา แซ่โพระ. (2555). ความตื่นตัวทางการเมืองของเยาวชนในสถาบันการศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครกับการพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ช่วงปี พ.ศ. 2549-2554 (ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาสื่อสารการเมือง). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกริก.
- พิมพ์นลิน โตไพบูลย์ และคณะ. (2560). ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พ.ศ. 2544-2554. *การประชุมนำเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา ครั้งที่ 12 ปีการศึกษา 2560*, กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรังสิต.